

Nefndasvið Alþingis
b.t. utanríkismálanefndar Alþingis
Austurstræti 8-10
150 Reykjavík

Reykjavík, 14. júní 2016

Efni: Umsögn um tillögu til þingsályktunar um staðfestingu samnings Íslands og Evrópusambandsins um viðskipti með landbúnaðarvörur (783. mál).

Félag atvinnurekenda vísar til tillögu til þingsályktunar um staðfestingu samnings Íslands og Evrópusambandsins um viðskipti með landbúnaðarvörur, á þingskjali 1338.

Samningur Íslands og ESB um gagnkvæma niðurfellingu og lækkun tolla á landbúnaðarvörum er mikið fagnaðarefni að mati Félags atvinnurekenda. Félagið hefur um árabil barizt fyrir ýmsum þeim breytingum sem felast í samningnum og þrýst á um þær bæði við íslensk stjórnvöld og framkvæmdastjórn Evrópusambandsins. FA telur samninginn ánægjulegt skref í átt til þess að frelsi ríki í milliríkja viðskiptum Íslands með búvörur. Rétt er þó að nefna að FA hefði talið fulla ástæðu til að ganga lengra í þessu skrefi. Félagið bendir í því samhengi á að eftir 1. janúar 2017 verða búvörur einu vörurnar sem bera tolla við innflutning til Íslands.

Tollasamningur spyrstur við búvörusamninga

Félagið hvetur Alþingi því eindregið til að staðfesta samninginn við Evrópusambandið. Í opinberri umræðu hefur gætt talsverðs misskilnings um áhrif samningsins á innlendum búvörumarkaði. Jafnframt hefur verið tilhneiging til að spyrða hann við búvörusamningana, sem nú liggja fyrir þinginu til staðfestingar. Þá hefur meint flóðbylgja ódýrra búvara inn á markaðinn vegna ESB-samningsins verið notuð til að réttlæta það að búvörusamningar séu gerðir til tíu ára til að tryggja stöðu innlendrar búvöruframleiðslu gagnvart erlendri samkeppni. Þetta á vitaskuld ekki við rök að styðjast.

FA vill benda á nokkur atriði í þessu sambandi.

1. Villandi framsetning var í fréttatilkynningu utanríkis- og atvinnuvegaráðuneyta um samninginn þar sem segir „...Ísland fellir niður tolla á yfir 340 nýjum tollskrárnúmerum.“ Þegar borin er saman núverandi tollskrá og listar yfir tollskrárnúmer sem á samkvæmt

samningnum að fella niður tollana af kemur annað í ljós. Um er að ræða 345 tollskrárnúmer en 244 þeirra eru þegar tollfrjáls. Þar er um að ræða til dæmis ýmsar sykurvörur, gerjaða drykki með lágu alkóhólinnihaldi og fóðurvörur, en allt skiptist þetta í mörg undirnúmer. Í raun er því aðeins verið að afnema tollana af 101 tollskrárnúmeri. Þar munar mest um pitsur, bökur og pasta, villibráð, kex og súkkulaði. Ekkert af þessum vörum er í beinni samkeppni við innlenda búvöruframleiðslu.

2. Ástæða er til að vekja athygli á því að þótt í tilkynningum stjórnvalda segi að „allir tollar á unnar landbúnaðarvörur [séu] felldir niður nema á jógúrt“, á það ekki við um vörur á borð við skinku, pylsur, kæfu og osta, sem í huga margra teljast unnar landbúnaðarvörur. Tollar á þessum vörum verða áfram háir.
3. Tollfrjálsir innflutningskvótar á kjöti og ostum samkvæmt samkomulaginu verða aðeins á bilinu 10-16% af innanlandsneyzlu á viðkomandi vörum og veita því innlendum landbúnaði takmarkaða samkeppni. Gera má ráð fyrir áframhaldandi hröðum vexti innanlandsneyzlu, meðal annars vegna fjölgunar ferðamanna, og lækkar þetta hlutfall þá fljótt. Í eftirfarandi töflu má sjá hlutfall innflutningskvótanna af innanlandsneyzlu viðkomandi vara eins og hún var 2011-2013.

Tegund	Núv. kvóti, tonn	Umsóknir 2014	Umsóknir 2015	Aukning 2014-15 í %	Nýr kvóti árið 2020	Meðalneysla 2011-2013	Hlutfall kvóta af neyslu
Naut	100	334	462	38%	696	4304	16,2%
Svín	200	615	798	30%	700	6102	11,5%
Alifuglar	200	820	1043	27%	1056	8245	12,8%
Ostar	100	207	306	48%	380	5723	10,6%

Heimildir: Atvinnuvegaráðuneytið, Hagstofa Íslands, utanríkisráðuneytið

4. Samningurinn við ESB tekur aðeins til 28 ríkja af 161 aðildarríki Alþjóðaviðskiptastofnunarinnar (WTO). Áfram gilda ofurtollar gagnvart búvöruinnflutningi frá ýmsum helztu útflytjendum búvöru á heimsvísu, til dæmis Bandaríkjunum, Suður-Ameríkuríkjum og Ástralíu og Nýja Sjálandi. Tollkvótar samkvæmt WTO-samningnum eru miðaðir við innanlandsneyzlu eins og hún var á árunum 1986-1988 og veita í flestum tilvikum innlendum landbúnaði litla sem enga samkeppni.
5. Ýmsir tollar í viðskiptum við ríki ESB verða áfram gífurlega háir, jafnvel þótt samið hafi verið um að lækka þá. Þannig verður áfram 46% tollur á frönskum kartöflum, en er nú 76%. Þá lækka til dæmis tollar á smjöri og jógúrt ekki neitt.
6. Innflutningskvótum er áfram úthlutað með útboðsfyrirkomulagi, sem gerir að verkum að útboðsgjald, sem innflutningsfyrirtæki verða að greiða fyrir þá, étur upp hag neytenda af tollfrelsinu að verulegu eða jafnvel öllu

leyti. Sú þróun sést skýrlega í töflunni hér að neðan, en þar má sjá þróun útboðsgjalds á tollkvóta fyrir vörur sem fluttar eru inn samkvæmt samkomulagi Íslands og ESB frá 2007.

Tegund	Meðal- verð 2014 kr	Meðal- verð 2015 kr	Meðal- verð 2016 kr.	Hækkun 2015-2016 í %
Naut	460	521	560	7,5
Svín	200	211	255	20,9
Alifuglar	616	618	619	0,2
Þurrkað og reykt kjöt (serrano, parmaskinka o.fl.)	120	158	182	15,2
Ostur (vöruliður 406)	410	443	458	3,4
Ostur (svæðisbundnir)	434	445	474	6,5
Pylsur	142	176	204	15,9
Elduð kjötvara	505	614	725	18,1

Eins og sjá má í töflunni hækkar útboðsgjaldið á tollkvóta fyrir svínakjöt að meðaltali um tæplega 21%, um 18% á eldaðri kjötvöru og um ríflega 15% á skinkum og pylsum. Þar sem hækkunin er lítil, til dæmis á tollkvóta fyrir alifuglakjöt, er útboðsgjaldið einfaldlega komið að þolmörkum; ef boðið væri hærra í kvótann væri orðið dýrara að flytja inn á „tollfrjálsa“ kvótanum en á almennum tolli á viðkomandi vöru frá ESB. Útboðsfyrirkomulagið vinnur augljóslega gegn hagsmunum neytenda. Að sama skapi þýðir að það samkeppni við innlendan landbúnað er minni en stefnt var að.

Að mati FA er afar hæpið að útboðsfyrirkomulagið standist ákvæði í núverandi samningi Íslands og ESB, sem tekið er upp óbreytt í 9. grein nýja samningsins: „Samningsaðilarnir eru sammála því að tryggja að ávinningnum, sem þeir veita hvor öðrum, verði ekki stefnt í hættu með öðrum takmarkandi innflutningsráðstöfunum.“

FA bendir ennfremur á að Hæstiréttur Íslands hefur nýverið dæmt útboðsgjaldið ólöglegt og þurft að endurgreiða innflytjendum háar fjárhæðir af þeim sökum. Að mati FA er fyrirkomulag úthlutunar tollkvóta áfram ólöglegt og viðbúið að innflutningsfyrirtæki haldi áfram að sækja rétt sinn fyrir dómstólum. Það eru því gagnkvæmir hagsmunir innflytjenda búvöru, neytenda og ríkisins að fundið verði fyrirkomulag sem tryggir sanngjarna og hagkvæma úthlutun tollkvótanna.

Félag atvinnurekenda lýsir sig reiðubúið að taka þátt í vinnu ásamt Alþingi og öðrum stjórnvöldum til að finna slíka lausn.

Að lokum

Félag atvinnurekenda mælir með því að Alþingi staðfesti samninginn. Félagið áskilur sér rétt til að koma að frekari gögnum og sjónarmiðum á síðari stigum málsins. Þá lýsir félagið sig reiðubúið að funda um málið.

Virðingarfyllt,



Félag atvinnurekenda
Ólafur Stephensen framkvæmdastjóri